

МБОУ ДО «Харбалахская детская школа искусств»

МР «Таттинский улус» РС(Я)

Сайынны

«Хомус - Турнин утума» лаабырыгар

Лука Турнинны хомуска

тардыыга үөрэтии программата

Чычымах

Лаабыр үлэтин сыала :

Аатырбыт хомусчут, саха хомуһун дойду киэн аранатыгар таһаарбыт пропагандист Лука Николаевич Турнин төрөөбүтэ 100 сылын көрсө кини айан хаалларбыт нэһилиэстибэтин кэлэр көлүөнэ ыччакка билиһиннэри. Хомуска умнуллан эрэр Турнинны ураты тардыыны сөргүтүү, үөрэтии, үйэтитии, утумнааһын. Улууска тэриллит «Турнин оскулатын» үөрэтэр үлэтигэр методической базовой көмөнү оноруу.

Лаабыр үлэтин соруктара :

- 1) Биир дойдулаахпыт Лука Николаевич Турнин – хомус аҕата.
 - 2) Хомуһу сөпкө тутуу, охсуу, бэгэччэги сөпкө хамсатыы. Дорҕоон таһаарар органнары эрчийии (анал методиканан)
 - 3) Күөрэгэйдэтии, хаастатыы, кылыһабы, дыгигитиини (вибрацияны) диригэтэн үөрэтии.
 - 4) Хардары охсуу
 - 5) Турнин хомуска тардар истиилэ, репертуара. Лука Турнин ритмнэрин варианнарын, хомуска тардыбыт уонна ыллаабыт ырыаларын уерэтии.
 - Сайын
 - Оһуохай
 - Кэнсик – мунсук сыттардаах
 - Һээдьэ
 - Туругур оҕо саас
 - Татыйык
- о.д.а.
- 6) Лука Николаевич Турнин репертуарыттан айымньыларын үөрэтии
 - 7) Л.Н.Турнин ньыматыгар олоһуран норуот ырыаларын уонна мелодияларын тардыы, сайыннарыы, сана ритмнэри тангыы
 - 8) Бөлөбүнэн уонна биирдиилээн сана айымньылары туруоруу
 - 9) Түмүк концерт

От ыйын 1 күнүттэн Чычымахтаабы С.Р.Кулачиков – Эллэй аатынан орто оскулатын лаабырын базатыгар 21 күннээх үөрэх, оҕолору саастарынан көрөн икки бөлөххө арааран үөрэтиллэр.

Лаабыр педагогической састааба:

Начальник – Ефремова Людмила Павловна - Харбалаахтаабы оҕо искусствотын оскулатын директора, фольклорнай отделение хомус кылааһын үрдүк категориялаах преподавателя, СР культуратын туйгуна,

импровизатор хомусчут, Л.Н.Турнин айар олобун чинчийээччи пропагандиһа;

Преподаватель - Борисова Лидия Михайловна – Л.Н.Турнин аатынан II республиканской конкурс Гран при хаһаайката, хомус кылааһын үрдүк категориялаах преподавателя, СР культуратын үтүөлээх үлэһитэ, СР культуратын туйгуна, импровизатор хомусчут, Л.Н.Турнин айар үлэтин чинчийээччи пропагандиһа;

Преподаватель – Парфенова Варвара Алексеевна - Харбалаахтаабы оҕо искусствотын оскуолатын фольклорнай отделение тойук кылааһын үрдүк категориялаах преподавателя, СР үөрэҕириитин туйгуна;

Баһаатай – Михайлова Сардана Васильевна - Музыка үрдүкү оскуолатын выпускницата, Харбалаахтаабы оҕо искусствотын оскуолатын преподавателя.

Программаба олобуран уруоктары күннэринэн, чааһынан тырыы :

Күнэ-дьыла	Уруок темата	Хас чааһа
От ыйын 1 күнэ	<i>Биир дойдулаахпыт</i> <i>Лука Николаевич Турнин – хомус аҕата.</i> Аһаҕас кылаас чаас – лаабыр оҕолоругар, салайааччыларга, төрөппүттэргэ	2 чаас
	Хас биирдии оҕону кытта билсиргии, инд. үлэ Хомуһу сөпкө тутуу	1 чаас
От ыйын 2 күнэ	Хомуһу сөпкө охсуу	2 чаас
	Бэгэчиги сөпкө хамсатыы.	1 чаас
	Дорҕоон таһаарар органнары эрчийии (анал методиканан)	1 чаас
От ыйын 3 күнэ	Күөрэгэйдэтиини дирингэтэн үөрэтии.	2чаас
	Хаастатыыны дирингэтэн үөрэтии.	2чаас
От ыйын 4 күнэ	Кылыһабы дирингэтэн үөрэтии.	2чаас
	дьигиһитиини (вибрацияны) дирингэтэн үөрэтии.	2чаас
От ыйын 5 күнэ	Хардары охсуу	2чаас
	Барбыт темалары хатылааһын	2 чаас
От ыйын 6 күнэ	Турнин хомуска тардар истиилэ, репертуара	4чаас
От ыйын 7 күнэ	Лука Турнин ритмнэрин варианнарын, хомуска тардыбыт уонна ыллаабыт ырыаларын үөрэтии.	2 чаас
	- Сайын ырыанан	1 чаас

	- Сайын хомуска	1 чаас
От ыйын 8 күнэ	- Оһуохай хомуска	1 чаас
	- Оһуохай ырыанан	1 чаас
	Барбыт темалары хатылааһын	2 чаас
От ыйын 9 күнэ	- Кэнсик – мунсук сыттардаах ырыанан	1 чаас
	- Кэнсик – мунсук сыттардаах хомуһунан	1 чаас
	Барбыт темалары хатылааһын	2 чаас
От ыйын 10 күнэ	- Туругур оҕо саас ырыанан	1 чаас
	- Туругур оҕо саас хомуһунан	1 чаас
	Барбыт темалары хатылааһын	2 чаас
От ыйын 11 күнэ	- Татыйык ырыанан	1 чаас
	- Татыйык хомуһунан	1 чаас
	Барбыт темалары хатылааһын	2 чаас
От ыйын 12 күнэ	Лука Николаевич Турнин репертуарыттан айымньыларын үөрэтии	4чаас
От ыйын 13 күнэ	Л.Н.Турнин ньыматыгар олобуран норуот ырыаларын уонна мелодияларын тардыы	4чаас
От ыйын 14 күнэ	Л.Н.Турнин ньыматыгар олобуран норуот ырыаларын уонна мелодияларын тардыыны сайыннарыы	Биирдии оҕоҕо 1чаас
От ыйын 15 күнэ	Л.Н.Турнин ньыматыгар олобуран норуот ырыаларын уонна мелодияларын тардыы, сайыннарыы, саҥа ритмнэри таҥыы	Биирдии оҕоҕо 1чаас

От ыйын 16 күнэ	Бөлөбүнэн уонна биирдиилээн сана айымньылары туруоруу	
От ыйын 17 күнэ	Бөлөбүнэн уонна биирдиилээн сана туруоруллубут айымньылары чочуйуу	
От ыйын 18 күнэ	Түмүк концертка бэлэмнэнии үлэлэрэ. Нэһилиэк хомусчуттарыгар методическай көмө оноруу	
От ыйын 19 күнэ	Нэһилиэк ансамблларын айар үлэлэрин кытта билсигии. Турнинны тардыыны билигиннэри , пропагандалааһын	
От ыйын 20 күнэ	Түмүк зачетнай уруоктар. Хас биирдии оҕоҕо сыллааҕы индивидуальной соруудахтар	
От ыйын 21 күнэ	Нэһилиэнньэ иннигэр түмүк концерт	2 чаас

Эбии быһаарыы:

Лаабыр 20-25 оҕону ылан үөрэҕи ыытар. Күн устата оҕолор үс бөлөбүнэн араас үөрэнэллэр.

1 бөлөх – Ефремова Л.П оҕолор осанкаларын, туттан турууларын, хомуһу сөпкө тутууга, сөпкө тыыныыга, сүрүн охсууларга техническэй өттүгэр, сценическай культураҕа үлэлэхтэр.

2 бөлөх – Парфенова В.А. оҕолору норуот ырыатын толорууга сөпкө тыыныы, кылыһах таһаарыыга, ырыа дорҕооннорун сөпкө чуолкайдык уоһу хамсатыыны төрдүттэн үөрэтиэҕэ, араас характердаах, тэтимнээх норуот ырыаларын толорууга эрчиллэхтэрэ. Оҕолор хомуска ыллаан, кылыһахтаахтык тардалларыгар үөрэтиэҕэ.

3 бөлөх – Борисова Л.М. оҕолорго Турнинны истиили практикски үөрэтэн, чочуйан үөрэтиэҕэ. Түмүккэ лаабыр оҕото бэйэтин кыабыгар олобуран Турнинны истиилинэн технически грамотнай программалаах дойдутугар тийэн интэриэһиргиир саастыылаахтарын, улахан дьону бу истиилгэ үөрэтэн пропагандалааччы буоларын ситиһии.

Мань таһынан искусство оскуолатын творческай шкولاتа буолалларынан күн аайы 1 чаас

- музыкальная грамота,

- прослушивание музыки,

- спец. инструменты

предметтэргэ үөрэниэхтэрэ. Фортепиано, флейта курдук музыкальнай инструменнарга боростуой айымньылары оонньуу үөрэнэллэрэ ирдэнэр.

Манна музыкальнай үөрэхтээх преподаватель Михайлова С.В. үөрэтиэбэ.

Күннээби дьарыктар кэннилэриттэн оҕолор Чычымах нэһилиэгэр баар баай дириг историялаах олохтоох Никольскай танаратын дьиэтигэр баар музейга, норуот инструменнарынан дьарыктаммыт Михайловтар дьиэ кэргэттэрин кытта, Анна Николаевна Канаева –Дьүрүскээнэ Хомус музейын материалларын диригник үөрэтэн чинчийэр үлэ саҕалыырга кыах бэриллэбэ. Кэрэ айылҕалаах Амма эбэбэ сынньанар, хаартыскаҕа түһэр, дьонно, кыылга-сүөлгэ сыһыан, Ийэ айылҕаҕа сүгүрүйүү, сылдыбы абыычайын тутуһууну билиһиннэрии үлэлэрэ ытыллыахтара.

Оҕолор лаабыртан бүтэллэригэр 21 күн устата үөрэммит методическай матырыйаалларын бэйэлэригэр электроннай носительга илдьэ бараллар. Хас биирдии оҕо лаабырга сылдыбытын туһунан сертификат ылар.